

اورنبورغ
 وباشقه شهرلرگه
 بلاتفریق
 سنهك بهاسی ۴ سوم تین
 یارم سنه لگی ۲
 اوچ آیلیغی ۱ ۲۰
 بر آیلیغی ۵۰
 چیت مملکتلرگه
 سنهك بهاسی ۶ سوم
 یارم سنه لگی ۳
 اورنبورغ ژورنال
 «دین و معیشت»
 تیلیفون نومر ۲۸۶
 بره ملاب ۱۲ تین

ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لهدمت صوامع
 وبيع وصلوات ومساجد يذكر فيها اسم الله
 كثيرا ولينصرن الله من ينصره ان الله لقوى عزيز

دین و معیشت

زمان تاسیسی ۳۱ دیکابر ۱۹۰۶ سنه
 دوامی ۸ نچی سنه

هفته ده بر دفعه یلغه ایلی نسخه نشر اولنور، دینی
 علمی و سیاسی ژورنالدر.

یبارلگان یازولرنی
 اوزگارتورگه اداره
 اختیارلیدر. باصلمغان
 یازولر کیر و قایتارلماز.
 مارقه سز خطلر قبول
 ایدلمی آدرس آلماشتروغه
 ۲۱ تین آلنور.
 آدریسنی آچق
 یازولری اوتنله
 آدرس سز مقاله لر
 درج ایدلماز.
 بره ملاب ۱۲ تین

صحیفه
 t.me/schifeleribiz
 u.u8686@gmail.com

اورنبورغ وباشقه یرده اولان شاگردلرگه بلاتفریق یلغه ۳ سوم یارطی یلغه ۱ سوم ۵۰ تین.

«مشایعه»

الشیخ محمد مرادالمکی جذابلرینک «مشایعه حزب»
 الرحمن ومدافعة حزب الشيطان نام رساله سی نك ۱ ۲
 ۳ نچی جزئلری باصلوب چقدی.
 رساله موسی بیگی طرفندن میدانہ قویلغان تاریخ
 ادیان مسئله سی ورحمت الهیه عومیتی نظریه لرینه ردیه
 اولو املیلہ تاعلیف ایدلوب هر کم آکلارلق صورنده
 یازلغان معنوم مسئله لر برلن اعتقادی چوالغان و او
 مسئله ده حقیقت نهدن عبارت ایدکنی آکلوده کوکلی
 ترده اولان تورکی طانیغان کشیلوره بو رساله نی برر
 نسخه اویلرنده توتو لازمدر.
 بهالری هر جزئی ۱۵ شهوره پوچته ایله ۱۷ شهوره.

اراقی حقنده

هلاکت که قارشى. (برنجی آدم)
 (خمر حرام بولماس بورون عربلرنک حالی وصحابه لر پیغمبر
 مزنگ ایسرکلره قیلورغه قوشقان معاملہ سی، خمر اچوچی نك عبادت
 وتوبہ سی، حلال ديب اچوچی گه مترتب بولغان حکم شرعی،
 مسلمانلر آراسنده خمر ساتو، اراقی ایلان فایدالنو، اراقی ساتوچی غ
 حضرت عمرنک ایتکان سوزی، اچکوچینک قیامتده غی حالی، حضرت
 عثمانک اراقی حقنده سویله گان خطبه سی، اچوچی مسلمان لرنک حالی
 عایله و خاتونلری، ایسرک نك طلاق قچقرووی و آکا تکلیفی ایدلگان
 شرعی حکملر، خمر اچوچی گه صحابه لرنک قز بیرماولری، ایسرک نك
 کفر سوزلری، اچوچملرنک ۱۰ تورلی بلا بلن مبتلا بولولری،
 مدنیتی خلق آراسنده اچوچی لره قیلنغان معاملہ لر و آنلرنک شاهدلق
 قیلہ آلماولری وغیرلر...) بهاسی ۷ پوچته ایلن ۹

ایکچی مرتبه اکمال ایتوب باصلدی

فهرست

- مسئله
- حریت نك معناسی
- اینگولره زیارت
- ملالر
- طورمشقه ردیه
- تذکره ایچون تشکر
- شعر
- تورلی خبرلر
- خارجی خبرلر
- اورنبورغ خبرلری

طلبه علوم مدن نظام الدين سيف الدين اوغلى
طرفندن سؤال

۱ نچى سؤال اهل صحرا دن بولمغان بر كشي اهل صحراغه امام بولوب تورو نيتى ايله صحرا ده بش آلتى آى قدر تورو نيت ايتسه، بو كشي دورت ركعتلى نماز لرى تمام ايدرمى؟ قصر ايدرمى؟

۲ نچى سؤال زيد بكر دن قرضا يوز صوم آنچه آلسه، بكر زيد گه بير گان آنچه سندن فائده ايتونيتله زيدنك يورطنى بر بلغه يوز صومغه آرينداغه آلسه ويوز بكر مى صومغه بر سنه مدت ايله عمر و گه آرينداغه بير سه جائز اولور مى؟

۳ نچى سؤال ايكي كشي مشترك بولوب اينگن ايكسه لر برسندن فقط اورلوق بولوب ديگرندن جبر هم عمل بولسه بو مزارغه جائز اولور مى؟

اداره

۱ نچى سؤالنىك جوابى: اهل صحرا دن بولمغان كشي اهل صحرا ايله بر گه صحرا ده توررغه نيت ايتسه اصح روايتكه بناء اول كشي نك نيتى صحيحه اولماز. اول كشي مسافر اولور. دورت ركعتلى نماز لرى قصر ايدر ايكي ركعت او قور. فقط امام ابو يوسف دن بر روايتكه بناء بعض فقها اول كشي مسافر اولماز مقيم اولور. بناء عليه دورت ركعتلى نماز لرى قصر ايتماز تمام ايدر ديشلر. (ولونوى غير هم الاقامة معهم لم يصح فى الاصح) در المختار بهامش رد المختار ج ۱ ص ۷۳۹. يعنى اهل صحرا دن بولمغان كشي اهل صحرا

ايله بر گه اقامة نيت ايتسه اول كشي نك نيتى اصح روايتكه بناء صحيح اولماز ديمكدر. (وروى عن ابن يوسف بصير مقيما) رد المختار. يعنى امام ابو يوسف دن بر روايتكه بناء مذكور كشي مقيم اولور ديمكدر. بزم بيلديكمز گه كوره بو مسئله ده امام ابو يوسف روايتى ايله عمل ايتمكده بر بائس يوقدر.

۲ نچى سؤالنىك جوابى: بكرنك زيد يورطنى يوز صومغه اجاره گه آلوب عمر و گه يوز بكر مى صومغه اجاره گه بيرووى جائزدر. لىكن يوز صومدن آرتق بكر مى صومى بكر گه درست تو گلدر. انى تصدق قبلو تپوشليدر. (ومن اجر ما استاءجره باكثر من الاجر الاول يتصدق بالفضل لانه ربح ما لم يقبضه) مجمع الانهر ج ۲ ص ۷۱۰ فى المسائل المنثوره. يعنى براو اجاره گه آغان نرسه نى ايك نچى براو گه اوزى آغان بهادن آرتقغه اجاره گه بير سه مذكور آرتقنى صدقه قبلو لازم چونكه بو آرتق اوزينك قبض قبلمغان نرسه سينك ربحى بوله شونيك ايچون طيب بولوى ديمكدر.

۳ نچى سؤالنىك جوابى: بو طريقه مزارغه درست تو گلدر. (وكذا تبطل لو كان البذر لاحدهما والباقي للآخر) مجمع الانهر فى المزارغه يعنى اورلوق ايله اوگوز براودن جبر ايله عمل ايك نچى براودن بولسه ياكه اورلوق براودن باشقه لرى ايك نچى براودن بولسه بو مزارغه درست بولوى باطل بوله ديمكدر.

حریت ننگ معناسی

دين و معيشت مجلہ سی ننگ ماہی ۱۶ اندہ چقغان نسخہ سندرہ تجدیدیت نعمت و خاتونلر حریت دیب بر مقالہ پازانغان ایدی شوکا علاوه اوله رق مین اوز طرفدن حریت معناسی ننگ شریعت کتابلر نده نیدن عبارة ایدکن ایتوب اوتونی وظیفهم عد ایتدکمدن بیان ایدم . شویله که حریت اصلده عرب سوزی اولوب آننگ معناسی شریعت کتابلری بیانینه کور توبانده گیچه در . حاضر گی خلق آگلاشنجه حریت، دین سزاسکنن عبارة تو گل . حاضر جدیدلر حریتنی مطلقا دین سزاکدن عبارة ایتوب تعریف ایتلر .

مثلا آنلر چه خاتونلر حریتنی : تلادنگ قایدہ یورو نیاتر آرتندن یوکرو تلادی کم بولسون عورة بولغان یوزون اورتما اینجه سویلاشو اختلاط ایتو، نماز، روزه، کبی قللق اسارتنه گریفتار اولماو وما اشبهلر . منه آنلر چه حریت شول .

اما شریعت کتابلری حریتنی منه نیچک آگلانهلر . آنلر چه حریت ننگ ایکی معناسی بار برسی قللقدن آزاد بولمق ایکنچی صفات ذمیبه - یعنی ناچار صفاتلاردن آلارننگ استیلاء و غلبه سندن آزاد بولمقدر . اولنگی معنی ایلہ بو کشی حر ننگ معناسی بو کشی قل تو گل آزاد کشی بر کشی ننگ ملکندہ تو گل دیگان سوز بولادر . نتا که قرآن کریمده الحر بالحر دیگانده شول معنا مراد ایدلر شد . ایکنچی معنی ایلہ بو کشی حر ننگ معناسی بو کشی صفات ذمیبه دن یعنی ناچار صفاتلاردن دنیاغه حرص لقدن یالغان غیبه بهتان شیکلی نرسه لرننگ استیلاء و غلبه سندن فوتلغان کشی، دیگان سوز بولادر . (الحر خلاف العبد و الحریة ضربان الاول من لم یجر علیه حکم المشی نحو الحر بالحر و الثانی من لم یتلکک الصفات الذمیبه من الحرص و الشره علی الهفتنیات الدنیویة و الی العبودیة الی تضاد ذلك اشار النبی صلی الله علیه وسلم بقوله تعس عبد الدرهم تعس عبد

الدینار و قول الشاعر ورق ذوی الاطماع رق مغلد و قیل عبد الشهوة اذل من عبد الرق) مفردات القرآن للراغب الاصفهان .

حر عبد ننگ خلافی در . حریة ایکی تورلی برنجیسی آدم ملکندہ بولماغان الحر بالحرده گی کبی ایکنچیسی حرص علی المال قوم سزاق کبی ناچار صفاتلار ننگ ملکندہ بولماغان کشی . ایکنچر ایلہ حریة ننگ ضدی بولغان عبودیة که رسول الله صلی الله علیه وسلم تعس عبد الدرهم تعس عبد الدینار دیگان سوزی ایلہ اشارہ قیلدی . دینار درهم که قل و شونلر ایلہ مفتون بولغان کشی هلاک بولدی دیمکدر .

دخبده امام عزالی حضرتلری اعیاء العلوم ده (الکمال الذی یوجب القرب من الله تعالی و من ملائکته هو العلم و الحریة اما العلم فما ذکرنا من معرفة الله تعالی و اما الحریة الخلاص من اسر الشهوات و غموم الدنیا و الاستیلاء علیها بالقهر تشبها بالملائکة) الخ دیر . یعنی الله تعالی که و آننگ فرشته لرینه یاقن بولونی واجب ایتکان کمال ، علم ایلہ حریة دیمکدر . علم ، ذکر قیلانغجه الله تعالی نی تانیماق بلمک ، اما حریة شهوة نفسانیة دن و دنیا قایغولار ندان خلاص اولوب دنیاغه و شهواه نفسانیه که قهر ایدوب غالب و استون بولماق دیمکدر . ایددی بز لر حریة کبرک ديساک اولنگی معنی ایلہ یعنی قل تو گل لک معناسی برلان حریة نی دعوی قیلوده هیچ فایده یوق ، چونکه بز ننگ بو کون گا قدر قل بولماق یوقدر .

اگرده ایکنچی معنی برله حریة کراک ديساک اول وقتک چن معناسی ایلان حر بولماقچی بولماق ، اوز مزنی شریعة قوشمغان نرسه لردن طیارغه ، صفاة ذمیبه و اخلاق رذیلهدن صافلانب ، اول ناچار صفاتلرغه اسیر و قل بولودن قچارغه فقط بر الله تعالی که عبودیتنی طیب ایدر که تیوشدر . عکس حالده ، یعنی اوز مزنی ناچار صفات و یاوز خلق لاردن صافلاماساق ، نماز او قوماساق ، روزه توتماساق ، مالمز بولوب زکوة و برماساک ، کوچمز یتوب حج قیلماق ، اسیر نکچ

اچساك حرام آشاساق فحش يولنده يورساك، يالغان
سويلاساك بهتان قيلماساق، غيبة سويلاساك نمام چيلق
قيلماساق، مسلمان قرداشلر منك حقنى رعايه قيلماساق،
ديانتلى عقلى خلقه منى، ترقى ديب، شريعتنى اعتبار
ايتماى نفس آرتندن يوكرتساك، خاتون قزار منى
تياتر وباشقه مجمع الناسقه آلوب باروب محرم سز
تلاسه قايدنه تلاسه كم برله چغاروب يورتساك، الحاصل
حاضر گى باروش وكيدوش ايلان ديننى وشريعتنى
رعايه ايتماينچه كيتساك، اول وقتده بزلرده حريه نك
ايسينده اولماينچه بلكه آنك خلافي بولغان رقيه بلاسى
ايلان مبتلى اولغان اولامز. الله تعالى هر قايوم منى
مدموم بولغان شيطانغه قلمقندن صاقلاب اوزينه قلمقنى
نصيب ايتكاي ايدى.
امام عبدالرحمن

ايدگولرني زياره ايتو

زياره مسئلسى متعسف لر اوچون نه قدر آغر،
بالقاولقغه ونفس شيطانيغه نه قدر قيسون بولسه ده
اسلام دينى بونى الك محترم مسئل لردن صاناب اوزينك
تابع لرينه التزام ايتدى. مسلمان بولغان كشيلىر
اوتكان امت لرنك حالندن عبرت آلورغه اونداب،
اولگان بئكان ديب كنه قالدردمادى.

حكيم الترمذى حضرتلرينك نوادر نده ديد كينه كوره
خانم الانبياء اولغان نبى محترم محمد صلى الله تعالى وسلم
حضرتلرينك اسان مبارك لريله: «ايدگولرني زياره
ايتكز بركت شونلرده، من اول قبر لر گه يورودن سزنى
طيفان ايدم شيمدى زياره ايتكز حكمنى، وحى اليهى
ايلان حس ايدلدى.» مفهومنده هر سوز سويلانگنج،
صعابه لر نور كم نور كم بولوب شهدا زيارتارينه بارر
بولغانلر.

ايمان واخلاص ايلان زياره ايدوب شهدا حالندن

عبر تلنوچى لر زياره دن كوب فايده ايتهلر ايدى.
بو اورنك ابو هريره دن مروى، اسلام شهيدلرى
زيارتنه باروب آنلر حالندن عبر تلنوب كوز مدن باش
توكنگاچ ايمانم سسكسان اولوش فوتلندى مفهومند،
هر حديثنى ايتور گه ده لزومى يوق رسول اكرم
رحلتى بعدنده حضرت فاطمه دن روضه مبار كده زياره
ايتكازنده، جاننده جنت راحتلى حس ايدله اونو.
طلغان كوب نرسهلر ايسكه توشه، ديه روايت ايدلگان
سوز ايله، اهل اسلامغه فرض بولغان اركان حج دن
رسول اكرم حضرتلرينك روضه مبار كن زياره ايتو
عد ايدلگاچ، اهل اسلام ايدگولره زياره ايدونك
نه قدر شرافتى وارون چون معناسيله آكلاديلر.

شوندىن صوك اهل اسلامده زياره مسئلسنه تبرك
تشرقلنو بر آغنده اولوب، زياره ايتوجى لر گه،
شريعت نك شلته سندن قورق، هيچ سوز ايتمى لر
ايدى. قايجان زمان سعادتدن امت اسلاميه يراقشلادى
وهايى لر ظهور ايتدى شوندىن صوك، ينده دن زياره
مسئلسينه اهميت آز ايدى. اسلام اهلنده ينده دن بركت
كوتارلدى. اختلاف نزاع دشمانلق حقنى سويلاوچى
اره متعسف لر طرفندن هجوم ايتو، اسلام بيوك لرينه
قول صوزو اوتروكى، مدنيت طامرين كيسه تورغان
جاهليت عادتلى حكم سوره باشلادى.

خلق آراسنده تنازع، نى قدر بولسه ده؛ حقيقت
غلبه سينه هيچ خلل كيامى، حقيقت بروقت تكرر اوستكه
چقدى وهايبلك لر مغلوبيتك فالدى لر. اسلام ركن لرى
بنه دن يرينه يتكرلدى، ايسكى ازينه توشب آفسون
اوچون متكلمين لردن قانال ياصالدى.

شول حقيقى آغشدىن نك، حقيقت بولسه ده حقيقت
خلافنده، صالحانده، «نيسل» درياسنى توقناتوراق
كتب تدوين ايدلگان ايدى.

شو كونگى آروپا ادبياتينه ماخذ، تاتار ادبيلر-
ينه آزق اولغان نرسه، اول زمانداغى كتابلر ايدكن
سويلب توررغنده حاجت يوق. بونى انصافلى قلم
ايالىر نرددسز اعتراف ايتهلر.

شو کون حمايه دين اوچون اهل السنه طرفندن تدوين ايدالگان کتابلر شو کونک اهل طرفندن مسند ايدلدى كېي، ديانت خلافتده اولوچى دين سزاردە اول وقتداغى وهاپيلر فوصقولارى ايلان از فلانلار. کوبدن توکل شوراده زياره حقنده صورالغان بر سؤالغه شورا صاحبه بر معى جواب بېروب اهل زياره و محب ديانت طرفندن آکا شافى جوابلر بېرلدى. شول مسئلهنى، نى معنا بېرلندر اونوطه الهى تورغان شوراجى لر، ۱۴ نچى نومردە هندوز اوز سوزلرين سويلاب ف. ك. امضاسيله ايندگولر گه زيارتکه اچر پوشقان بر او طرفندن يازلغان مناسبت سز بر مقاله درج ايتگان لر. مناسبت سز بولووى شويله كه: مقاله نك سرلوحهسى «گوزدل خاطر دلر» اولوب پتر بورغك اولان صوگنى مسلمان اسيز دندن بحث ايتنه و جپولاش نك گوزل خا. طرفسى ايتدرب آنده نوزولگان لائجهلر نى صانى. شول مقاله طفيلنده شو کون گه قدر مسلمانلر نك حریت ايلان اشنا بوله آلمغانلق لرين و حریت كه قيار شو توروب عرف عادت لر گه اسير بولغانلر ين ايتوب اوتنه. عادتلر جمله سندن ايندگولر زيارتمى صانیده: «بو بيچاره لر نك جبر آستنك بر طاقم اوليالر باصارغه نى احتياج لرى بار؟ قرآن و آنك احكامى بتمى منى... اول اوليالر نى جبر آستنده ازله گانچه، بر اوستندن هوا فلو طار نك اوچوچى لر آراسندن يا خود پرا خود لر ايلان صو توبلر ينده يور وچى (روسلر) آراسندن ازلاسه لر ايدى» مثالنده سوزلر سويلدى.

اهل السنه يولون و اسلام شرفن آگلى تورغان كشى، بونك كېي ارکان اسلامغه تعلقى بار بر مسئلهده بو قدر مستهزيانه سوزلر سويلر ديب ايتوب بولمى. بونى سويلوچى البته اوليالر قدر ين بلامكان ايندگو وياوزنى آيرا آلمان وهاپى فوصندسى ايلان طاماق نويدرغان بر كشى بور اورغه كير هك.

يا خود اسلام کتابلر ندىن خبر سز اولوب تركارلر. نك اولوكلره قيلنغان دعاملر نك فايدهسى بار اوليالر

لر نى اولوك ظن ايتماكن آنلر ترك اولوب خدا نك رحمتندن رزق لانه لر، ديگان شريعت كتابلر نده مه او اولان سوزلر دن يالانغاچ بر بايغوش اولمالى. اگر بو كشى نك مقاله سن باشندن آياق كوچرگان ده آنك شور اغه تايانپ اوليالر وجودينه قطعيا انكار ينى آچق صورتده آكلارغه ممكن بولور ايدى. لىكن آنك كېي سفسطه لرى مجله صحيفه لرى ارهم ايتوب كوچرو طنزچه مناسب كور له ادى.

مين آكا شونينغه ايتور ايدوم چون مسلمانلر ده شو كونده اعتبارى بار زياره مسئلهسى عاده توگل شرعى بولغان بر سنت در. احكام حجه رسول اكرم حضرتلر ينى زياره ايتو. امت محمدكه اجماع بولن فرض ايدلدى هر فقها كتابنده تصريح ايدلگان. اگر شورا و، ف. ك. ايتمشلى زياره مسئلهسى مسلمانلر نى آرتقه فالدر ا و اساره كه ايلته تورغان بولسه، اجماع امر و سواد اعظم سنتى اوزره زياره نك لزومن بيان ايتو، اجماع نك بتونلاى - كمت سز بولووين مستلزم بوله حالبو كه قرآنده بونك عكسى بيان ايدلب اجماع نك حكمت كه مناسب ايدكى صراحه ذكر ايدلگان.

ف. ك. نك يازدغينه كوره مسلمان لر قيل قال «وفيه» زنجر لرى بولن طشا ولا نغانغه كوره، هيچ آغه بار الهى لر، قرآننى عقل لر ينه مقدم صاناب قرآنغه ايار گانگه عقل مصلحت كورگان اشنى قرآنغه تطبيق ايتوب ماتاشقانغه ده تاتار لر آرطقه قالغانلر ايهش.

بو قدر منطق سز جمله لر نى شورا كېي تاتار لر داهيسى طرفندن چغارلغان ژورناللرغه يازوغه نصل معقول كورلگاندر، آنسى بزم اش توگل. اما مسلمانلر نك قرآننى عقل لر ينه مقدم صاناب اصابت ايتكلر ينى برهانلر يل اثبات ايتار گه ممكن. شريعت نك نقل بولن عقلنى موازنه مسئله سننى و آنداغى اختلاف اقوالنى پتر بورغ اسيز دنه فاتناشدر وب يازو ايلان، نى امل اوسترار گه كير هك؟.

ئلله مسلمانلر شرفينه فقط روحانيت مسئله سن سويلاو اوچون تفكيلى گه بېرلگان مجلسده، حنفى شافعى لك كيرا كېي ديب بلور بلاماس لايالى لر طرفندن ايراد

ابدلگان شول مسئله نك ف. ك. بازغان نقل نك اعتبار سز قالدرويله مناسبتى بار ميكان؟
خير نقل نك عقل غه مقدم مسئله سنده اوشانداق عكسندده ضيالى لى عقلى مراد توگل شول.
بو اورنده ف. ك. بوشقهرهق عقل صاتا. بارى بر آنك عقلى نكده نكي نقل مسئله سيله اولچانو احتمالى بعيد.

شوشى ۲۰ يسل ظرفنده اولان تاتار ضيالى لى نك عقليله اش ابدلى ايندى، آنلر تجربه ايلان تانلدى. دين و اتو ديانت سزلك اوسترو دن باشقغغه، يارامغان عقل لى، نقل گه، تطبيق ايتساك ايتماسا كده بديهي ايندى.

اول عقل لى نك عمل گه يار اوى اوچون آيالرينك تار چالبار نرى ايلان، ايندگو و اوليالر زيارته ائك اول تزلندرب دعاغه ايمان ايتدرر گه كيرك، آندن صوك قرأنى آكلى آلورلق، ايسكى مدرسه لوده درس اوقنوب كشى ايتسه بار. آندن صوگره اجتهاد شرط لى بلسه، شول وقتقنه اول عقللر عمل گه كيرر، يوقسه بو كويى خطوات شيطاندى بوروبده ديانت قدرين تابتا وچى لى نك عقلى ايلان، حاضر گه اش قيلنماس و قيلوچى ده بولماس. بو حقه صبر سز لنور غه يار اميدر.

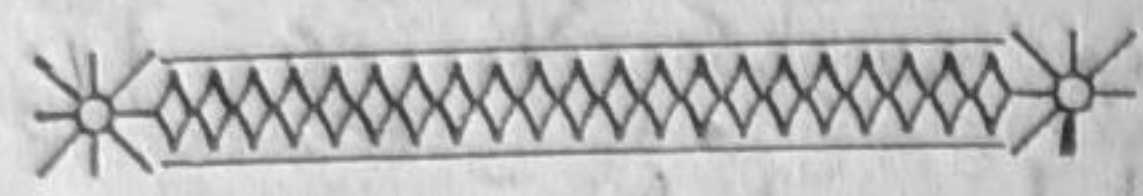
ف. ك. ايتنه بزنك روسيه مسلمانلرى ا كثر يتى، اوليالرى كرامات معجزه لى نى قبر لى دن ايسكى لى نك روح لى ندى كوتلر عقل و حكمت قاعده لى نده ايارر گه تلاميلر مونه شونك اوچونده بزنك شيكلموك روسيه ده بر وطنده توروچى ارمنى لى، مسكاوده كى دار الفنون نك يوز يىلق يوبىل سن بايرام ايتديلر. بزنك بايالرمز قبر لى ده اوليالر ياصار و آلاردن كرامات كوتو ايله بولغانلر شونك اوچونده بو كونگى كونه ۲۰ ميليون مسلمان نك بر دار المعلمينى بر ادر المعلمانى بر اورته مكنبى يوقدى. عجيبا، ايند گولر گه زياره ايتو نك دار المعلمين گه نى مناسبتى بار؟ قولوندىن اش كيلمگان فقط بو نماز كيروب ديانت گه فارسو تورودن باشقغغنى بلمگان ضيالى لى نك، دار المعلمين باصى آلماولار ينده،

وحاضر آقچه نك ره تن ناپه اولر ينده ايسكى لى نك روحى وندهه ياشن اطوب ياخود آغو اچوب اولمگان ياشى لى نك روحى عيىلى. بونده اولمگانلر نك كيرك ضلالت گه بولغانلر اولب، عذابك بولسون. كيرك، خدا يولنده انقبادك عمر اونكاروب اويا بولوب اولسون هيچ دخلى و مناسبتى يوق.

منلر دار الفنون ياصاغانلر ايكان، آنلر نك ضيالى لى چيت مملكت كه كيتوب و هابيلر كتبخانه سسى تيكشروب بورومگانلر، يا ايسه استانبول غه باروب بلور بلماس سياست گه كروشوب بوغاز غه طاشلانور بى دن ناچه غان لى در. بورو گان معرفت آغانده ملتينه خدمت ايتكان اتفاق و مجبانه خدمتى سايه سينده خلقغه معارف كيره گن توشوندرگان حظى اولمغانلرى دين اشينه قاتناشماغانلر آنى اهلينه طابشروب محيط و حولين ديتدن سور اندر مكان هم شولاي ايتوب اش چقغان. بزده ايسه همه اش عكس نچه. ندوه ياصا صا قده ائك اول دين گه باروب بهر له بز، اوقوب قايتسا قده شولاي ايتنه بز. بر قدر اش باشينه منساك بيگره كده فوتره مز. بس شولاي بولغانده حاضر گى بار شده زكوة، حج، نماز روزه نى بتر و گه دعوتدن باشقغغ اش چقار آلوروز والله اعلم بولماسدر،

افكار عموميه گه تاثير بيره تورغان خصوصى مجلس لى رده گنه توگل، بتون ملت اسمندن ياصاغان عمومى مجلس لى ده دينى بر نرسه گه تيمى اوتنه آلماغاچ: بزنك اميد باغلاغان ضيالى لى رغه قول سلتاودن باشقغغ نى اشلر گه هنوز شول، ايسكى لى ايمانينه قاغلاسى مى؟ ئلل آندى نورتكو لى نى قوب آياق لى لى چيتنه باصاغان، توبه تضرع ايتوب خدا غه قايتاراق برر يغشى اش اشلاب فالاسيه. مينه چه صو قئيسى هر جهتدن هر معنى بر لى نى آرتقدر. ا گر بزن هنوز خلقمى نك دينى حسلرينه تيارلك سوزلر سويلاساك، و هابيلر اعتقادين آرمزغه طار اتساق مچرر بولبد مؤرخ بولبد اش چقار آلور مز ديب اوپلا رغه بارامى. حاضر گى كونده خلق قولنده اوندىن بر اگه

فالغان و فرض اولغان حج مسئلەلار يندە تعلقلى اولغان ايدگو
ارزيارنى شول كويى قالدور ساقده بزگه خلل كياماس
ديب بلەم. ابو عبدالله

اماملار مز

مىن اماملار مز حقندە دين و معيشت مجله سىنە چىغە
باشلاغانلى بىرلى ئىدل نىچە مرتبه مقاله ار يازوب كو-
ندردم. دين و معيشت مجله سى اوزى اماملارنى حمايه
ايتوچى بر فلاق آستىك چىقغانغە كورەدر، نىچە مقاله-
لر مدن بر سىنگنە بولسون، درج ايتمادى.

شونك اوستىنە قش بويىنە بو سنە (شوراده)
«اماملىق دن نىچون خلقنىڭ كوگلى صوونە» سرلوحە-
سندە، آنكىتەلر يازىلوب كىلگاندە، دين و معيشت
مجله سى بلمام نر سەدندىر بر سوزلىككە اغز اچمادى.
مىن اوزم، مسلمان ار ايڭ كوب بر اويازدە بولدى-
غمدن اولمزدەدە يكرمى بيشلەب امام اولغانغە اوزمنى
اماملر حالىنە بىك مطلع ككشىلار دن حساب ايتەم.
۱۱ نچى سنەدە ادارە گە: «نىچون اماملر حقندە يازغان
مقالەلرمنى درج ايتەبىسىز؟ شوشى آچق خط ايلان جواب
بىر گز» دىب يازغان سوؤالىمە، ادارە توتىدىدە:
اماملارنى حمايه اوچون چىقارلە تورغان مجله دە آندى
امامارغە تىگان مقاله گە اورون بىرلىمى، دىب جواب
بىردى. مىن شول وقتدە هيئت ادارە دن محسوب بر
كشىن «ايسرك ملالارنى ياقلاو، دىنى وظيفە دن خارج
براش، خىرلى بولسون ايسركلر ياقلاو، چون
بىبارلىگان كشى، ايكانسىز» دىب جواب بىروب، ادارە
برلن قطع علاقه ايتكان ايدم. منە ايندى بويىل اولمزدە
بولغان ايكى اوچ واقعە منم درتمنى يندە دن قوزغاندىلر.
مىن دىكابر ايلارندە شورازك اماملر حقندە آچقان
بىخىنە جواب اولارنى: «اماملارنىڭ قدرى بتويىنە سبب

آنلارنىڭ اخلاقسىزلىقى ياش ملالارنىڭ اچوگە تشبث
ايتوى، دىب بر يازوب بىر گان ايدم. يازلدىمەو بوقمەو
آنسىنە شورا آلورغە قول تار بولغانە، كورە آلمادم.
در واقع اماملار مز اوز قدرلر برين اوزلرى بترەلر.
صوگى اون يىل اچىكە (ياڭا اماملر) بولغان ياش ملا-
لارنىڭ اورنسىنە قاراب اونغە ۸ ى اچكو ايلان مبتلا
ديورگە يارى. مىن اوز اويازمزدە هم ۵ ى بونى يڭل
اثبات ايتەم. چونكە مىن امام بولغان يىلار مە ياش ملا-
لارنىڭ قامپانىيە سىنە اچكى اچماسامك تەماكى تارتو ايلان
مبتلا بولغانم اوچون، كورە آلا ايدم. تىك اللغە شكرلر
اولسن ايشان حضر تەك قول بىر گاچ، يخشىلر بويىنە
سلوك ايتووم، مىنى آنداي قامپانىيەلردن ايردى.
الهى اول قامپانىيەلردن مىنى مگگوگە ايرغاي ايدى
آمىن.

منە بزنىڭ كورشى اولدە بش مجله دە ۹ ملا بار.
شونلارنىڭ اوچىسى قارت فالغانلرى ياشلر. ياشلر
بارىك اتفاقا ايچە تار تەلر. تىك اير مە شونك، بعضى
آقدن بىارمى توسى باشقەنى استعمال ايتە. آندىنصوك
اوز اولمزدە ياش اماملردن ۱۲ سى بر قوروزوق
ياصاب، بر كون برسندە ايكنچى كون ايكنچىسندە
معلوم مطلب ايلان قامپانىيەلاب يوريلر.

ياشلارنىڭ بوندى بلا برلن مفتون بولويىنە سبب،
بر تورلى حرلك ويا كالك دعوى ايتوب، شول يولك
بولولر بىر دىب اويليم. آنلر گويە حر بولوب قارت ملا
لردن كولوب، اوزلر برين دنبادن خبر دار حساب ايتەلر.
قارتلرنى بر نىدە بلمگان كاپستە باشلر دىبكنە آتايلر.
بونلر معارف پرور بولغان بولم، معلوم اشسىزلر
قارشىندە، كوندە تونگى ساعت ۳ لر گە قدر شىشەلر
بوشانب اش كورساتەلر.

كورشى اول دىگانمەدە ياش ملالردن اوچىسى
ايشانغە قول بىر گانلر. ياشلار افغنە زور شەرلردە
آتاقلى مدرسەلردە اوقوب ياڭا اغش صقندە مبارز بولوب
يور گانلر ايكان. ايكسىنك شاكرد وقتىغى رسملرى
ئىلدە بولسە اوستالارنىڭ (ناپامت) تورە. هر قامپانىيە

چینالشیخ آیزاگزیک استودینت وقتى ديب ماقانغا، لاری مینده خاطر مدن بر ده چقمی .
 مین صار اتوغه بارغانده آخوند آبرینک اوغلی، مینی هیچ صانغه صانامی تورغان ایدی. «کیت زنهار، بار گزده ایسرك» ديب التفاتسزلق ایته ایدی. مین بوگا غایت رنجی و کیفسز لنه ایدم بزم ملالار حالن بلوینه هیچ نوشتمی ایدم. ایش آکابزیک اوتکان فامپانیه لردن باریندانه سویدینه لر باروب توره. شونده مینده: تگی اوزون ایکی یوزلی قدیمینده آراغه آلدق، اولک «مصفی» دن بیاره باشلادی ديب، یازغانلر. مین آخوند آیزی اوغلن روزه اوزم ایله مک بلا ایلان آنط ایتوب اچه وستی اعتقاد ایتدردم. یوقسه سزیک اویازده اچمگان یاش ملالرنک یوقلغن عبد المنان ایشان حضرتک بر اینقدوتی برلن اثبات ایتهم ديب توبنده گی واقعه نی سویلی ایدی.

شویله که: عبد المنان ایشان حضرتکه کورشی اولینک بر بابغنه موژیغی. (اوغللری مخدوملر کامپانیه سنک ملالر برلن بر گه شربلیلر) حضرتکه، اوزینک آبصطا صینک اوروندن زار لانب: نی حال ایتیم؟ کملردن اوشکرتیم؟ ديب مصاحت صور اغان. آنک یدی کشیدن یدشار یسن اوقتوب اوشکرتهمی کیله ایکان. شوگا کوره ملالر جینارغه اویلاب یوری ایش. عبد المنان ایشان حضرت، توتقانک تگی موژیغنه: «اگر اولگدن اچمی نورغان یدی ملا طاپساک، شونلردن او- تمکورنساک شول آغزینه آراق کر مگان ایمانلی لر شرافتنده بلکه تریلور- اوشکورت رخصت، دیگان. موژیق اوغللری واسطه سیله می باشقه چه می ملالر حالنه بیک یاقندن طانش بولغانغه، توتقانک «حضرة سین اولدن دیسون، بزیک بتون اویزدانده اول شرط برلن یدی کشی جیناب بولماس» دیگان. حضرة بو سوزنی ایشتوب لا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم اوفیغانک: ایتهم ملالر فاباق آچارغه فارشی تورمیلر، اشقوللر صوریلر، ديب جیرانلق اوزم رنده معنی بر مسئله نک حکمنن سیزوب جواب بیرگان.

منه شول فسه اوچون مخدوم بر صار اتوغه بار ساق بر مزی ده آینق ملا دیهی ایدی.
 میگا، بزدن ایکی یوز چاقرم بر اولدن، ابر اور- طه لاری - بر ایسکی ملا - کیلوب یوری طبیعی ملا بولغاچ ملالر حالندن صور اشاسن. اول اوزی قورقمی خبرنی توغری ایتوب سویلاوچی حقیقت سوهر بر کشی بولغانغه، قردشارینه اوزوشلی یسل صایون کیلوب، میگا انداغی ملالر حالندن اتچوط بیره.
 اوللر نده مخدوملر (حاضرده باریک یاش ملا) دن بحث ایدلیدیه، شونلر آراسنده قرآن حافظلرین صور اشدیم، آنلر آراق برلن بتون آیاتنی بلچر ایتیلر، اچوب یوری یوری، قرآننی اونوتدیلر، حاضر ختمک ایتمیلر دیدی. مین بیک آغر صولاب، الیهی توفیق بیرسون! یاشلر بوز وادی قارتلر بنسه، دین باشلقلرنک رومالیلرده بولوب اوتکان بر حالت - فساد اخلاق، مولالر سفاهتی بزم ماتکده طار الاچغی شبهه سزدر دیدم.

اول: نینگه یاشلر گنه دیسون، زمان شولای ایدی بزده قارت ملالرده صاناشقالی، اوزنما معلوم ب. ملا بیک قزو بیت، شول بر مجلسک اسملیگنه بره ونک آی حقنده «ابن عابدنک حساب برلن عمل فیلو یارامی فتح القدر ده حساب برلن عمل ایتوچینک شهادتی درست تو گل» دیگان سوزینه فارشی، ابن عابدین و فتح القدر ایالری، پردخلاتی لر، ديب، اوز آلمده سوکدی. آندن صوگ ف. ملا رسم حرام ديب یوری ایدی. اوزی اوغلندن قونافده تورب فایندی شونک رسمگه توشکان. حقیقتا کولسکی بولوب توشکانده، رسمونک سزیک کورشی پاول چواشدن برده آپر ماسی یوق، نه اوزی ایشاغنه قول بیرگان، خلیفه لک آلورغه یوری. هم ئلك نیندی دیاننده صلابتلی ایدی؛ حاضر طامع کار بولب افراد ترته دن چققان. بونی ایدی زمانه زیک بوزوقلغی دیهی نه دیهمز دیدی. آندن صوگ ئنه تگی سین «دهو باشلی» ملا ایکان، ديب ایتکان ملانی، صافالی آغارغان، تقوالقده برنچی ديب صانی ایدک.

بيچاره معيشت مجبور يتيل در بويل نسل نيشلاب
بتدى. بر كشيئك خاتونن خيل لب آير تدیده عده
تولماس بورون ايكنچيگه نكاحده او قیدی. آندن صوك
اياروب چقان بر قز، ياز بوي كياوي بران قاچوب
اشده يوروديلر، شول قزنى فايتقاچ آتاسى كياوندن
باروب آلدیده، اون كوندن صوك ايكنچى اولئك
بر كشييسينه يار اشوبده يباردى، شوگاده شول «دهو»
باشلى ملا نكاح او قیدی.

بز نك ملار آراسنده شوندى شريعتكه عقلغه
صباغان اشلر كوب سويلاساك غيبت كه كرشورگه
كيرك.

بزده شرفى ملانى بر مورثيق هى سى بر لن توتب
اوقازين آلغانلرين يازغان ايدم ايچ. شول ملانك
فياقتن كوردك بيت آياغنده اشتبليت اوستنده تو-
رورقه فايده غنه بارسهده قواطيغنده غرتلر يوروتت،
كور گاچك بر نچى انتبليگينت ديب اويلارسن، نه شول
اشنى برده اويالهي اشلادى، يتماسه ايكي خاتونى بار.
بور نغيلر مرحومئر الله نك رحمتنده بولسونلر
دينى چن معناسيله حامى بولغانلر. عالم بولغانلرينك
شولاي بولووى بديهي. آلا چولا ملا بولغانلريده
دينده صلابتده بولوب خلاف شرع بولغان اشلرنى
كورسهلر، مورثيقلرنى مسجد آلندده طاياقلى تورغان
بولغانلر.

مرحوم خليل ملا اوزك بلاسين استقساءدن فايتوشلى
تماكى طارتقان بر مورثيقنى، اول بوينه يوروتب
بيتنه توكرتب مسجد آلندده تاياغى صنفانچى قيناغان.
آراقى اچوچيلارنى - قامپانيه لارنى - يورطلرينه كروب
كيسه تورغان بولغان. گراى قارت ئلده سويلي:
مغاريچ اچه مز ديب بر استقان آراقى اوچون، حضرة
مونچه سنده ايكي كون آچ ياتدم. تاغن بر كون
تورسه م اوله ايدم. توبسه ايتوب يالتوب يالوارب
تجديد نكاح قياوب چاق قوتلدم، دى.

منه حاضر گى ملارده شولاي، بتون افعال و
حر كاتى بر لن خلقغه بخشيلقغه اورنك بولسهلر

ايدى؛ بزده خلق بوقدر بوزوفك بولماس ايدى، دى.
خلقمنك حاضر بالالرينه قدر، حاضر تارده اچهلر
ديب بتون روحانيتنى بلچراتلر. صابر انيه، اچووى
فطعى صورتده اثبات ايدلگان ملارنى غنه توشوره
تورغان بولسهده، بزده بيك كوب ملالاق اورنى
نازارر وبر نيچه يلده بلكه كوركهم نيگز صالنور
ايدى. يوق بيت آندده آندى قوت، ديدى.

منه مين شول مقاله منى يازارغه اويلاغانده غنه
«ص.» قريه سندن بر خط آادم. خطمنى بر قارت
خافه يازا. اول بيچاره يغلى يغلى منه نرسه بيان
اينه: آخرى وار. امام عبدالقيوم شمعونى.

طور مشقه رديه

طور مشنك ابتدا يازه كلكلرندن معلومدر، آنك
مسلكى خلقنى شريعتنك قصنى مادهلرندن دين
امرلرندن وديانتدن اچقندر مقدر. كم ويندايگنه
بولسون بر او شرعا مكروه يا حرام يا خوفى كفر
بولغان بر اشنى مباح ايتوب بر نرسه يازسون يا
سويلاسن مطلقا طور مش آنك طرفچيسى وقوشتانيدر.
ويندايگنه بر فسادكه شروع ودين جهنندن قارشو
تورلسون مطلقا طور مش آنك مدافعى ووكانت سز
آتوا كاتى در. شونك اوچون محترم عين الاسلام
آخوند حقنده سولاگان سوزلرى بارده افترادر.
هر كم اوزى كوزى بلان كوروب قاراسن، دين
معيشت رورنالى ميدانده در. طور مش قات قات تو-
فراق سيبوب چوپ چار اويب اوزينك طور مش
اوقوچيلرينك كوزلرينه كل سيبو ايله گنه قناعتلنه گان
بلكه بورنلرينه حشرات پر اشوكلرنك سيبوب بر آز
آكفر ايتوب كيتكان. طور مشچيلر دين معيشتده عين
الاسلام حضرتنك يازغان رديهلرن، آنك حضورنك
تمام مبهوت بولوب فالعاج، اونداشه آلماغاج آبطراب

نی ایتور گه بلمای بر سوز بولسون دیگان کبک ۱۲
 بنده ۱۲ تینک ملنکه فایدالی خدمت اینه آلمادی،
 دیه او قوچیلرن یوقلاب قنه کیتهلر. ذاتا طور مشدن
 شوندان باشقهنی کوتوده عبندر. وحالانکه عین الاسلام
 نك ایدیاسی دین و معیشت نك بر هر نومیرنده بر هر
 کشی سوگب لذت آلا ایه شده شونك بلان انتقام اوچ
 آلا ایش. نه طور مش آغای اوزی امام اعظم حضرة
 لرنندن باشلاب صحابه و پیغمبر لره حتی الله تعالی گه
 تل تیگره لر. شریعت بزنی فصقان حجاب فلان کرک
 توگل سوزلرنی سطر صاین دیهاسه لره نومره صاین
 ایتوب اوتنه. ومع ذلك اوزلری بولغاچ بورلاق کبی
 سوکنسه ده یاری ایش. عجباً بوندای پر اوانی بولارغه
 کم بیرگان صوگ؛ نه باشقه لرغه کیلکانده آلا نك
 خطاسنه باش بوگب تیک تورسن لار ایش. آلا نك
 کوزلریده آچق ایش. معیشتچیلرنک یازغانلرن
 کورمایلرده کورر گه ده تلامای - یوق بارنی اوقب
 لذت طابا تورغان آنکسزلرتوگل ایش. بیک درست
 کورمگانسن ده تلامگانسن، اگرده فاراساڭ کورساڭ
 شولوق دین معیشت نومیرندن برار یولغنه بولسه ده
 خطاسن یازب کورساتب کیتهلر ایدک. شولوقت هر
 کم خطانک و سوگونک قایو طرفه بولغانده اوزی
 قاراب کورب بلور ایدی. ینده اوقو اوقتو اشلری
 دیبکنه عین الاسلام حضرتکه گنه آودارب اوزی قو-
 تلاماچی. موندای مدت اشلری بارچه مزغه مشترک
 اش. درست آنک مدرسه سی یوق توگل. لکن بلمک
 بلدرمک الله تعهدن در. حتی العجز والکيس من الله
 تعالی عقبه مزد در. اش چیکدن اوتسه لست علیهم
 بصیطر دیدی. سز اوزگزده بیت مرتب سوز تذب
 یازارغه بلساگزده احکام شریعت دن جاهلسز. طور مش
 اوزیده آلائی حقنی باطلنی باطل ایتوب کورستو
 اساسنه قورلمغان اول بلکه ۱۳۳۲ یللق بر دین
 ابدینی حوجه نصر الدین قوشی کبک ایتوب یاشارتو
 اساسنه قورامشدر. بر سبیدن «طور مش» «دین
 معیشت» نك حصی و بیوک دشمانیدر. شوشی سبیدن

دین معیشت طرفندن کرک نیندایگنه حلق بولسن،
 مطلقاً آنک خلافنه بارو آندن چققان حقیقتارنی ستر
 ایتمک طور مشنک اخص امالیدر. طور مش کبی دیانت
 بلان اشی بولمغان کیشیلر آغزلرینه کلدکن سویلیبار.
 موگما مین اول قدر تعجب ایتمایمن، مین شوگما بر قدر
 تعجب ایتام که، طور مش بو پر اشوق لرنی نه اوچون
 نيك او قوچیلرینه اورتب باشرب خبر دار
 ایتمای کیته. اول حضرتنک یازدفترین، یعنی
 مارقلارنک ادبسنر کچه یاصاب خاتون قزلمرنک آچق
 صاچق شونده بوغاز کیرب چرلاولری حرام ایدکن
 آیتدن حدیثدن دلیل یازوب طبعانن یازمغان اول طور مشقه
 یار اماغان. طور مشچه عین الاسلام حضرت، خلقلارن
 بایورغه دلالت ایتمگان. ملنکه فایدالی وعظ سویلاب
 اهلینى تنبیه قلمادقندن پیرلارینه روس ونیمسلر
 او طرب اوزلری آڭا فل بولب قالغانلر ایشک عیب
 حضرتکه یوکلانگان. طور مشچه ادبیات کچه سی یاصاب
 و آندن قایتمای تیاتر تیر مسنک قونه تونه گرچی . . .
 صاطب بولسه ده بایورغه رخصت ایتوب فتوا یازمغان
 ایکن، پک گوزهل صوگ طور مش اوزی هر یلغه دورتار
 صوم آلوده ملنکه نی فایدا ایتدی؟ چوبک چایناب
 مای چقدی می؟

بنم فکر مه کوره یلغه دورت صوم آچق، بیر وچی لرده
 فقط دیانت اهلن سوگو اوچون بیرمای تورغانلار در
 وارسونلار او یله قیاسونلار حقى بار چونکه هر
 خصوصه دین معیشت نك ردیه سیننه علم و دیانته طریق
 بلان مقابلدن عاجز بولغان بر بی چاره ده ولو اوزی
 کشی حقتک عیب صاناغان عیبت چوبگی بلان بولسه ده
 تشفی صدر فیلوینه میدان بیریک. هیچ بولمسه
 سوگب راحتلسون دیانت بلان اشی بولمغانلار
 آغز نه کلدکن سویلرلر. اوزلری ملتەزنی مەکن
 قدری بر فکر گه چیارغه و آنلار آره سنده لزومسنر
 افتراقه سبب بولوردای اشلردن مەکن قدری
 صاقلانورعه تیشای بر زمان دیلر، اوزلری فیلیه تون
 ستونلارنک ملالار سوگه لر. ش یعقوب امضالی

بر اونك ديانتمای امام لار مزی عیبلاب بازولاری، دگل ملتمی جیو، بلكه آستین اوستنه كیتره تورغان بر نفودر. دخی شونسی بیگراك عجبركه، اینه، یوقسه قوری مسجد صافلارچی عشر وقتنی عنه كوتب جمعه صابین یدی اوجماح راحتلرن اسیسی تهوع عذابلارن عنه سویلب یاتقان امام لاردن خلق تلاگان بر اش چغار دیب كوتار گه ممكن تو گل دی. مونا ملتچی لارسوزی! مونا سینگه ترقی یازوق بولسون مسلكگا بولارنك بو كولكو سوزن نه ایلان تطبیق ایتمه لی؟ خیر آلاز بو تورلی اعتقاددن خلاص بولسه لاریك كوب سهولت قازانه لر. زیرا بولای بولغاچ آلاز نیشلاسه لارده یارای ونی انتسه لارده جائز حتی چین فوسه لارده كافر بولمای لار نیگه دیسانك كونكل دورست شونگا كوره بو اش آنلار اوچون اینتیر یسنی شونك اوچون آلاز موندای كيك اعتقادنی وجودكه چعه-اررغه طرشه لار شو نده عنه ترقی نك چینگه بارب یتله لر مونا بو ملت كه فایدالی اش بواب چغه.

محترم عین الاسلام حضرت نك آلتون قاره بلان یازارغه تیوش بولغان مقاله لرن دین معیشت ستونلر نده كورگان بولماساق بزده شولار كيك صوقر قارغالار جهله سندن بولغان بولور ایدك یازوچی آغای كوز بله . . . نی آیرب بلا سنگز بار. كوز لرمز آچلدی دیب آرتی یر قلی کیومنگز نك جبر طغندن كورنگان نرسه نی كوز دیب آلدانه اغز. سوزین صریح قرآن آیت لاری وحدیث شریفار ایلان اثبات ایتكان محترم حضرتنی حقارتنگز كوزلارنگز نك طوعانن آچق بلدره در، بیان عه حاجت یوق. طور مش نك ملت ملت دیه کی چن كونكلدان ایتكان بولسه، بز آندان ملت نامنه شونی عنه التماس ایدوب آندان صورایمز: محترم امام لار مزغه افترا دن اویالماسانك آلارنی سوگودن اوزنگنی فوتقاره آلماسانك سب-ریادا گی یتاغگی طاشلاب قاچدقنك كبی، اداب انسانیه نی محوقیلوب بورلاق لار ایل معامله ده بولماقنگز اوزنگزه انسب رهك بولماسی

قاضیخان ابن ملا نصیب الله

روزه

(وعظ)

(یا ایها الدین آمنوا كذب علیكم الصیام) مثالی ای ایهان كیترگان منلر سز لر گه روزه فرض قیلندی دیمكدر. الله تعالی حضرتی اوزینك مؤمن بولغان بنگلرینه اوشبو سوزی ایله روزه توتماقنی فرض ایتدی. روزه توتماق خالص نیت ایله راست طاكندان آلوب قویاش باتقانغه قدر آشامق و اچمك و جماع قیلماقندن طیولمقدر. اوشبو روزه نی مؤمن بولغان بنده نك هر قایوسی فرض دیب اعتقاد قیلماق لازمدر. اگرده فرض ایكائینه اشانماسه یا كه اش-انوبده روزه نی استغفاق قیلسه العیاذ بالله تعالی اولكشی مؤمنلكدان چغادر. بوروزه نی فرض بولغان عبادة بولدیقی اوچون استغفاق قیلورغه یارامیدر، مسلمان بولغان بنده گه هیچده فالدر و درست تو گلدر. عذر سز روزه توتماقینچه یورگان كشی قیامت كونینده الله تعالی نك اوط برلان عذابنه مستحق بولغان دنیاده وقتده بره ر اش ایله عیبلی اولوب سبرگه یا كه قاتر رونی خدمته حكم ایدوب ده ییارلور گه وقتنی یتما گان كشی (كبی) بولوب یوریدر. عقلی و فكري بولغان مسلمان قاشنده، شوندا یین دینك اركانندن بولغان بر ركننی قویوب، قیامتده الله تعالی نك اوط ایله عذابنه بن مستحق بولغانمن، دیب یورو بیک زور كیمچیلک بولوی شبهه ایده تورغان نرسه بولماوی هر كمنك معلومیدر. بو روزه نی قویوده بیک زور گناه بولغان كبی روزه نی توتوده ده بیک كوب ثوابلر باردر. اول ثوابنك مقداری الله تعالی نك اوزندن باشقه هیچ كسه گه معلوم تو گلدر. الله تعالی (انما یوفی الصابرون اجرهم بغير حساب) دیگان سوزی ایله روزه نك ثوابی كویلكینی بلدر وب تورادر بوده معلوم بولسونكه، روزنك اوچ درجه سی باردر. ۱ نچی عوام روزه سی ۲ نچی خواص روزه سی ۳ نچی

خواص خواص روزہ سی انچی در جہہ سی نیت ایلہ راست
 طاگدان قویاش باقافہ قدری آشاماق اچمک
 جماع قیامادن طواماق ایلہ تابلہ در ۲ انچی در جہہ سی
 ایندگو کشیلر ننگ روزہ سی در اول در جہہ گہ ایر شمشک
 انچی در جہہ گہ اوشبو نرسہ لرنی آرتدر ماق ایلہ بولہ در
 اعضالارنی گناہ و مذموم بولغان اشلردن طیماق، مثلا
 کوزنی شریعت فاشندہ قازاو یار اماغان نرسہ لردن،
 اجنبیہ لر گہ قار اودن، طیمق کوکلنی اللہ تعالیٰ نی ذکر
 دن منع قیلہ تورعان نرسہ لردن طیماق، تلنی اویون
 کولکی سوز لردن بالغان غیبہ سویل و دن تمام چیلقدن،
 کشینی حق سز جفا ابدودن و باشقہ شوئدی بوزوق
 سوز لردن طیبوب، اللہ تعالیٰ نی ذکر ہم قرآن اوقو
 ایلہ شغلہ ندر مک در۔ قولاقنی حرام و مکروه بولغان
 نرسہ لرنی طگللاودن طیماق، چونکہ حرام بولغان
 نرسہ نی طگللاوچی ایلہ حرام نرسہ نی اشلہ وچی ایکیمی
 بر در۔

و باشقہ اعضالارنی مثلا قول آباق کی لری اور نسر برده
 استعمال ایدودن فخش خانہ غہ بار و تیانرغہ باروب
 نامحرملر ایلہ توتنوب یورو کییلر دن صاقلامق، قارینی
 افطار وقتندہ احوال بولغان نعمتنی آشاغاندہ (کوب
 و قارن تولغانچہ آشاماقدن صاقلامق، کوکلینی افطار
 وقتندہ: بو توتقان روزہ منی اللہ تعالیٰ قبول قیلور
 میکان؟ قبول قیلسه یار ایدی، دیب فورقو ایلہ امید
 آراستندہ تونماق۔ اگرده اوشبو یوقاریده سویلنگان
 نرسہ لرنک برسی گنہ اور نینہ کلتور لماسہده اول
 وقتدر روزہ ایکنچی در جہہ اهللرینک روزہ سی بولمایدر۔

۳ انچی در جہہ سی انبیا و صدیقین روزہ سی در اول
 در جہہ گہ ایر شمشک ۲ انچی در جہہ اوستینہ کوکلنی ناچار
 نرسہ لرنی تلاودن، دنیا اوچون گنہ فکر لاودن اللہ تعالیٰ
 دن باشقہ نرسہ نی اویلاودن، طیماق ایلہ بولادر۔ اگرده
 اللہ تعالیٰ دن و آخره کوننی اویلاودن باشقہ نرسہ گہ
 یبارسک روزہ اوچونچی در جہہ دن بولمایدر۔ ایمنی عقل
 ایاسی بولغان مؤمن دیننی تونایم و دیننی روا جفہ یبار ایم
 اللہ تعالیٰ گہ یقین بولایم اللہ تعالیٰ ننگ رسولینہ دوست

بولایم دیسه، ایکنچی در جہہ روزہ نی توتوب یعنی کوز لرنی
 حرام مکروه بولغان نرسہ لر گہ قار اودن، تللرینی
 حرام بولغان نرسہ لرنی سویلاودن قولاقلارن حرام
 بولغان نرسہ لرنی طگللاودن اوشانداق باشقہ اعضا
 لارنی شریعت قوشماغان نرسہ لردن طیبوب اوچونچی
 در جہہ روزہ توتارغہ یعنی کوکلنی اللہ تعالیٰ نی یاد ایتدرر گہ
 و آخرتنی ایسکہ توشرر گہ و بار چہ اشارن اللہ تعالیٰ ننگ
 رضالیغی اوچون اشلر گہ اللہ تعالیٰ دن باشقہ نرسہ لرنی
 اویلاودن طیارغہ تیوشلی بولادر۔ اللہ تعالیٰ هر قابو
 مزغہ توغریلقنی نصیب ایتکای ایدی آمین۔

رمضان شریف

کیلدی دورت کوز بول سوینوب شادلانوب کوتکان آیم۔
 بر خدایدن تورلی هدیه لر امید ایتکان آیم۔
 نیندی کورکم حسیاتلیندر بر نچی کون سهر،
 کوتکانمدن مین سینی، طویدم اوزاق اوتکان آیم۔
 اللہ ننگ رحمتلری بوگون قویاغاندای سیزهم،
 یل بوینچه طوپلاغان یازقمنی کویدرگان آیم۔
 بار تلگم شول مینم۔ یازقلم کویسون ایدی!
 جیر بوزینه بار ملکدر صفلانوب اینگان آیم۔
 ای مقدس آی مبارک آی بتون آیفه سید،
 بارچه شیطانلر بغاولانغان و بهیلنگان آیم۔
 نیندی سوینهم شادلانام مین سین کیلوب جینکچ طافن،
 هر اورندهغی قارانعو۔ نورغہ مہیلنگان آیم۔
 باشقہ تونلر چرلغانولغانلر ایدی ظلمات بلن،
 ای شولارنی قوبتاروب نورلر بلن تورگان آیم
 کیلگاشکده بار فرشته سوینہار، شادلانالر،
 قایغی؛ خسرتنی ایکنچی یافقہرق سورگان آیم۔
 نیک قوانیم مینده ایندی مقصودم بولغاچ حاصل،
 ای گناہلردن تازارتقان ہم مینم سویگان آیم۔

ناظم احسن شیخ فورماشی مینزلوی

تورلى خىبرلر

تذکره اوچون تشکر

ملئکه بىخىشى خىدمەتلىرى تىگىگان، الوغ بهادر لقلر كورگازگان بيوك آدملىرى اوزلىرى وفات اولغان نىك سوگندە آلارنى اسكە دوشورب آلارنىك فيلغان خىدمەتلرن تقدیر يوللوتتر جمه حاللارن باصدروب خلق آراسنه تاراتو نه قدر تيميش بولسه بو اش بزننىك روسيه مملكتند بىك كوپ امام و مدرس و آخوندلره استاذ بولغان، علوم دينيهنى تعليم خصوصندە الوغ اجتهادلر كورگازگان، قزان اطرافنىك غى بر اولنىك فشقار اسمن بوتون اطرافقه جاىگان حتى استانبول و مصر، مكه و مدينه، بخارى و هندستانلره قدر اتقان الوغ مدرسلىر من: استاذ داملا اسماعيل بن موسى و استاذ داملا عبدالرحمن بن داملا اسماعيل القشقارى رحهما الله لره هم تيميش ايدى. زيره بر قريه كه اطرافدن شاگردلرنى جلب ايدى. نچه يىللىر عزيز عمرنى درس ايتوگه صرف ايدوب اطرافقه، هر بر شهر كه امام و مدرس و آخوندلر تاراتوب علمى خدمت فيلولر چېنگل اولماسه كيراك. بر قريه كه ئلل قايىلاردن خصوصا اچى الوغ مدرسلىر ايسلان طولى قزان شهرى آرقلى شاگردلر كيتروب جيو، نه قدر مشكل اولسه آلارنى تيز زمانده الوغ مدرس ايتوب چقارو بىگرا كده مشكل اولسه كيرهك اوشبو مشكل لرنى بزننىك استاذ داملا اسماعيل و استاذ داملا عبدالرحمن القشقارى خىبرلرى اوزلرنىك الوغ ادراك، حسن تعليم، انسانت افاده لرى سايه سنده وجودكه چقارغانلر. بيوك روسيه نىك هر بر شهرينه آلارنىك شاگردلرى امام و مدرس قويلغان. بولارنىك هر قايوسى اول استاذلرنىك ملئكه الوغ اجتهادلرنىك اثر لرىدر. شولاي بولغاچ بو فشقارى استاذلرنىك ملئكه فيلغان خدمت و اجتهادلرن تقدیر يوللوتتر جمه حاللارن باصدروب، شاگرد و مخلصلرينه يادكار قيلمق اوستومزده بر فرض كفايه قىيلندن لازم

ايدى. بىك رحمة لرا اولسون الوغ منگار نىك امام و مدرس فاضل محترم داملا شاه احمد حضرت جنابلىرى بو خصوصندە (تذکره) نام رساله باصدروب الوغ خدمت كورگازمش، اوستومز دن الوغ بر بورچنى توشور مش ايگان. اسمهنه هديه يوللو بيار مش تذکره نام رساله مباركه سون آلوب التفاتلرى اچون بىك قورادندم. رساله نىك باشندن آخرينه قدر قاراب چقدم. استاذ محترم الشيخ داملا اسماعيل و داملا عبدالرحمن القشقارى رحهما الله تعالى حضرتلرنىك ترجمه حاللر ندىن عبرة بولوراق كوب بىخىشى خلق، زهد، طوغر. يلقلرنى و بزه مجهول قالغان بعض مدرسلىرنىك اسم و اخلاقلرنى و استاذلرنى اوقوب بىك ممنون اولدم. تذکره محررى الشيخ داملا حضرتكه و ناشرى محترم اسماعيل اوتامبشق جنابلرينه بو الوغ خدمتلىرى اچون الله تعالى رحمت ايله سون. سعيلرن مشكور فيلسون آمين. امام نور احمد اشميف

مفقود مسئلهسى

زمانه زده مفقود مسئله سنده منهنز افتضالسنچه عمل ايتو، اعتباردن توشدى، بو حقه ديانت سزلك آغمى شرعى حكملره اوگايسز لقلر كيتر گانى بار چه يه معلوم در.

شول سببلى خدمتكه كيتوب غائب بولوب قالو احتمالندن مسلمان قردشلىر مز اوزلرنىك محترم عايىل لرنى صوغقى كوزره وقوعى احتمال اولان اوگفا. بسز لقلردن قوتقارو اوچون اوزلرنىك خاتون لرينه بر وقت تعيين ايتوب (مثلا «اگرده مين دورت هل (يا باشقه مدت تعيين ايدوب شول يل) اچنك قايتماسام اوزگنى بر بابن طلاق برلن تفریق ايدر كه تلاكگان وقتنىك هر قايوسنده سىنى اختيارلى ايتدم» ديب) بر تعلیق نامه بيروب كيتسه، عاجز ليك قالغان خاتون و بالالرينه زور شفقت ايتگان بولور ايدى. اوشانداق

امامز و معرکه شرعيه ده بايتاق مشقت دن قوتلور لر ایدی. اوشبو صورتده یعنی شرط تطبیق - طابلقانده ده عاجز لکنه صبر ایتوب ایزینه محبت باغلاغان خاتونلر غه کوتماسکه یول یوق تو گل، تلاگان قدری اختیار یله کونو مکندر.

آی جبری

۱۰ نچی اییونده سهشنبه کون کیچ چهارشنبه گه قارشى شعبان آینی کوردکلرنی توبانده اسملری مذکور دورت کشی شهادة ویردیلهر بناء علیه شعبان باشی چهارشنبه کون ۱۱ نچی اییونک اولوی عندمزه ثابت اولوب ۱۰ نچی اییول تراویح اوقوب ۱۱ نچی اییول جمعه کون فرض روزه اولدوق آئی کوروب شهادة ویرگان کشی لر:

- ۱ نچی منگلی علی اسلام غول اوغلی
- ۲ نچی مدرس منهاج الدین اوغلی
- ۳ نچی سیاح المدین عزة الله اوغلی
- ۴ نچی محمد الله عزة الله اوغلی

بلای اریازی ینگا شاح ژولوی کوشلی (روسجه آتانکول) اولنک امام حطیب الحاج ابوالکرم ملا شمس الدین اوغلی اسماعیلی.

یاثکادن باصیله - علام الدین خان اسلامنی ننگ هلاکت که قارشو برنچی آدوم رساله سیننگ ایکنچی باصیلوی، قزانداغی سینزورنی کامیتیت طرفندن بعض اورنلرین استئنا ایلان باصلماغانده آریست سالنه چی و محرریننگ صودغه بیرله چگی اعلان ایدلگاج، سینزورنی کامیتیت تلاگانچه یاثکادن باصیل باشلادی خاتونلر

اولمزه چی یاش ملاننگ نادانلغی سایه سنک اولننگ یا شکنه خاتونلری مسجد مزگه کروب پوری باشلادیلر. حضرتکه قارا کغو تونده ایدگو آیده مسجدکه خاتونلر کرتوبارامی تورغاندر، اولنگی حضرتلر شولای دیلر و دین فرشی دیب ایتلر ایدی، دیساک، ملامز اول

بابایلر دینی نه حاضر گیسسی بزم دیب جواب بیره . شوندن صوگ کورشو، اول قارت حضرتکه باروب شول خبرنی سوپل دک. اول سلفلر دیننده بولمغان بر کشینی امام ایتوب خطا اینکانسز. اولگان خضرة لرننگ دین و مذهب توتماغاج و شونی اعتراف ایتگاج اول چن مسلمان بولمادی ایدی. آننگ بر شوملغی باردر . ب جواب بیردی .

شول سوزنی ایشتکاج بنه دن قار طار جینالپ شول حضرتکه باروب فتوا صور ادیلر. حضرت خاتونلرننگ جماعت نمازینه یورولاری درست تو گل دیب جواب بیردی.

شوندن صوگنه مسجد مز پا کلانندی. صوگندن بو فتنه ننگ یاش حضرت برلن قزانندن کیلگان بر معلمه شوملغی ایکانی و آنده نملله نینداین بز دامگان سرلر بولغانی سیزلیدی. الیهی دیننی شوندی حریرلر دن صافلاسون.

اویا غوبیر نه سی ب . وولستی چ . اولنده

سودا گیر علیم شفیق

اداره - قارت حضرتکه رحمت، الله تعالی عمرینه برکت بیرسون، حاضر هم کیله چکده زور فتنه گه باعث بوله تورغان اشنی توقناتقان .

خاتونلرننگ مسجدر گه بورولاری فتنه خوفندن صحابه لر زمانندوق توقناتغان .

او ائل اسلامده بو اشلر بولسه ده خاتونلر یاط ایرلر آلننده اوزلرین توته آلماماقلری سببلی بو اش قطعیا منع ایدلگان. یاش ملاگز فقها کتابندن خبرسز بولورغه اوخشی، قارت حضرت سوزلری درست شول .

دیانتسزلر اوچون

اورن بورغ اهل دیانتی ننگ روزه حرمتنی اسقاط ایدوچی لر گه امر معروف فیلورغه یلد اغیچه بوچارا غه تشبث اینکانلرنی کوروب، قویاش فزته سی مسئله ننگ حقیقت و حکمتنی آکلی آلماینچه اورن بورغ حضور تار یننگ بو اشینه پروتیسست اعلان ایته. نومبر ۲۴، ۱۹۱۴

خارجى خبرلر

زور صوغش - صربيه افستریه صوغشى باشلا-
نب بر هفته دوام ايتکاپک گرمانيا حکومتى ۸
بیرگان اولتیماتومی بوینچه روسیهغه قارشو ۱۹ ایولک
صوغش اعلان ایتدی.

شول مناسبتله گرمانیا اوزینه یاقن کچکنه مملکت لر گه
باصوبده کره باشلادی. شوئکله برابر فرانسییه غه ده
صوغش اعلان ایتدی.

شو کونده گرمانیا حکومتى روسیه فرانسییه حتی
آنگلییه ایلانک دشمانلاشدی. آنک افستریه دن باشقه
یاردمچى سی یوق بولغانغه هر طرفدن اوط اچنده
قالووی احتمال. آنک یاردمچى سی بولغان افستریه
حکومتی ده بر طرفدن صربیه ایلان صوغیشه، شول
جهتلرین اوبلاغانده گیرمانیا حکومتى مذکور زور
دولت لر قارشونده بر نرسه گه ده توزماس. اوز
طرفندن صلح تقدیم ایتوب، بولمى ایکان اوچ بیوک
حکومت غلبه سنده ایزلوب صوغش اوزاقغه بارماس
وزور ایماس دیب ایتور گه ده ممکن. لکن افکار عامه
بو صوغشنى آلاى تیز بتماس اوزاقغه بارر زور
بولور دیلر. مطبوعاتده بو صوغشنى بتون دنیا
صوغشى دیب یازالر.

صوغش باشلانوی گرمانیه طرفندن بیک قزو
بوادی درست بولسه صوغش اعلان ایتکان کونلر دوک
بتون عسکرین تورلی فرقهغه بولب هه سه نه تیوشلی
اورنلرغه آطارغه قوشقان.

آنک اوز بیک کچکنه کورشی لرینه هجوم ایتووین
ا کگلیرلر بیگره کده یاراتمى لر. آنک بوتجاوز لرینه
قارشو بالذات صوغش اعلان ایتدیلر.

حاضر بر یوزنده بارلق مملکتده عسکر جیناو
دوام ایته.

روزه تونمى یوردگان دیانتسزارنی یاقلاب آنلره
جزا تعیین ایتوگه وخصوصا اور بپورغ اماملرینک
معاوم مطلب ایلان غوبر ناطور لرغه مراجعت ایتوگه
حقلری یوقدی. بوتشبت دین ذک قدسیتن بتره دین
اشلاری پالییتسییه اشلاری درجه سینه قوبن توشه دی
بیچاره قویاش محرری حضرتلرک، آندن مقصدی
نه ایدکن؛ نی اوچوندر توشنه آماغان. رمضان شریفک
روزه بولوب باشینه سورون تیمگان یاخود دیانتسزک
فوسى غلبه ایتمگان کشی گه آنده آکلاماسلق اش
هیچ یوق.

حضرتلر خصوصا، اهل اسلام عمومه، امر معروف
ایدرگه بورچلی. بر فرض قویاش محرری مبارک
رمضان آینده اچوب رمضان حرمتن اسقاط ایتوب
یوری ایکان، بونی تنبیه ایدرگه ههسه مسلمانک
حقى بار. شولوق محرر شول فرضده دینی حقن ادا
ایتوچی مسلمانغه بیلانه ایکان، آنک بیلانوی حقسز
ایدکن اوزی آکلی آماغاچ، بردن دین قدسیتن
صافلاو اوچون ایکنچی دن آنک الله تعالی دن قور قوی
بنت پالییتسه دن قور قغانلغی اوچون پالییتسییه غه مراجعت
ایتار گه تیوش بول.

منه شول اشنی قیلغان کشی یعنی روزه حرمتنى ایمان
واعتقاد سوقیلر محافظه غه چالشقان بنده گناهلی بولامی
ثوابلی بولامی؟
قویاش محرری قویاش غزته سینک ۴۶۲ نومره
سینه یازغان وروزه حرمتنى صاقلارغه تیوش دیب
قویاشقه سبق بیرگان خاتون قدرینه دیانتگه توشنه
آماغاچ آکا روزه حقنده پنونیلای سوز سویلاب
تورماسقه ده تیوش ایدی.

حاصل الله تعالی نک فرض روزه سن توتدروبولنک
مؤمن لک وظیفه سن اوتاو، دین قدسیتن بترمی، ابلیس لک
ایتوب روزه توتماسقه بول ازله ووروزه توتوچیلرغه پرو
تیبست ایتو دین قدسیتن بتره، آنی بولدوز اداره سنک
اورون بولمغاندن قویاش چغاررغه مجبور بولغان
یازوچیلر توگل، صبى لرده آکلارغه ممکن. مانقم

هر كم اوزيندن احتمال تو تلغان او كفايسز لقلرني دفع ايتو چارلرين آلدن كوره. حاضر گي تيلغرام خبر لرينه كوره بي طرف قالغان حكومتلر ك اسسلى رك لرندن اپونما امريكا ايتاليانلر در.

صوغشنى زور ايتورغه بيوك دواتلر برده راضى تو گل فقط گر مانبا آ نا اعتبار ايتى صوغشنى تو قاتتو چارلر ندىن يراق يورى.

هر مملكت نك صوغش حالى سر تو تلغانغه صوغش نك باروشن كيلوشن آ كلاو و باو حربى دايرو لر دن باشقه لرغه ممكن تو گل در.

صربيه آفستريه - اوستريه حكومتى صربيه برلن صوغشوده دوام ايتنه. بيلغردنك آلنووى حقيده و خلقينك آق فلاق كوتاروب بيلر لر ينه دايرو خبرلر كور لى. صربيه نك اوستريهغه فارشى تورا آلماوى معلوم تيك زور بر بعت آرقه سنده غنه اوز اسمن صاقلار ديلىر.

آنگليه - انگليز حكومتى گيرمانيه نك بي طرف تورغان كورشيلرينه باصوب كرووينه توزمادى صوغش اعلان ايتدى. فرانسيه مملكتينه طوب آطوب يوروگان گيرمانيه قريسيرلرين قولغه آلدى، بر قريسيرين باطرغان.

اسويچره - اسويچره حكومتى نك بي طرفلغينه قارامى گيرمانيه حكومتى عسكرى، اسويچره كه باروب كرگان. اول شوندىن فرانسيه برلن صوغشوغه قولايق طابا عسكرى آله باراديلر.

توركيه - توركيه حكومتى عسكر كه فوق العاده موبليزاتسيه اعلان ايتدى. عسكر اشغلق ايلان جيناله. باشده بو صوغشده حكومت، مطاق بي طرف قالوون اعلان ايتكان ايدى.

شونك اوچون بو جينالو اوزين صاقلو اوچونگه و اوز حقوقينه ضرر كيلماس اوچونگه بولور ديلىر. يونانلر بو حر كتنن شهبه لنه لر. يونان حكومتى اوزيده سلابيك تيريه سينه عسكر جيه.

هوا صوغشى - گيرمانيه نك بتون دنباغه مشهور

اوچوچيلر ندىن سيپيلون نك هوا كيمه سنى فرانسيه اور چوچيسى غاررو هلاك ايتدى. غاررو اوزيده هلاك بولغان.

اورنبورغ خبرلرى
روحانيلر نك عسكر لكدن آزاد ايتلوى:

اورنبورغه آواندن زاپاصنوى بولوب كيلگان ملالر ايلان محلى بىر مؤذن اوزلرينك روحانى بولدىلر يچون عسكر لكدن آزاد ايتلوني صوراب وايننى ناچالنيك كه مراجعت ايتكان بولغانلر.

وايننى ناچالنيك آنلرى ميستنى بيراغادقه يباروب ميستنى بيراغاد وايننى اوسط افنك محمدانسكى دوچانوى اصواپار دينه سينك ۷۹ نچى استانبويه سى بويچه آزاد ايتكان.

اورنبورغ نك اشعه مد مؤذن طرفندن بيراگان پراشينيغه:

Освобождается от воинской повинности 79 ст. уст. Диб يازلغانن كوردك.

ناشرى محمدولى بن عبدالغنى عسيف .
Издатель Мухамедвалій Хусиновъ
موقت محررى علام الدين خان اسلامى .
Отвѣтственный Редакторъ Г. Ханъ-Ислямовъ
Тип. журнала „Динъ ва Магъишеть“ Оренбургъ.

مراقيلير دقتنه!

آلديمزداغى عيدكه مخصوص تورلى كارتچكلر آلدرلدى. كارتچكلر صوغشى اصولده تورلى بهاده اشله نگان بهالرى يوزى ۱ سومدن باشلانه هر كم نك اوزينه ياراغان عبارهل تيريك لرنى تيز وقتده باصوب كوندررگه ممكن. زاقاز بر قدر زاداتقه آلنعاچده اشلان ب كوندريله.